

Codul muncii

Cu modificările aduse prin:

O.U.G. nr. 42/2023 (M. Of. nr. 459 din 25 mai 2023)

Legea nr. 140/2023 (M. Of. nr. 461 din 26 mai 2023)

Legea privind dialogul social

Cu modificările aduse prin:

O.U.G. nr. 42/2023 (M. Of. nr. 459 din 25 mai 2023)

-
- ◆ Legislație conexă ◆ Decizii ale Curții Constituționale
 - ◆ Recursuri în interesul legii ◆ Hotărâri prealabile ◆ Index
-

Ediția a 16-a actualizată la 11 iunie 2023
îngrijită și adnotată de avocat Costel Gîlcă

Editura Rosetti International
București, 2023

SUMAR

Legea nr. 53/2003 – Codul muncii.....	6
Index.....	158
Legea nr. 367/2022 privind dialogul social	164
▶ H.G. nr. 171/2023 privind stabilirea sectoarelor de negociere colectivă și a codurilor CAEN aferente acestora ^[1]	250
▶ Ordinul nr. 798/2023 privind aprobarea Procedurii de încadrare în sectoarele de negociere colectivă a unităților definite conform art. 1 pct. 21 din Legea nr. 367/2022 privind dialogul social	295
▶ Dispoziții tranzitorii cuprinse în O.U.G. nr. 42/2023 pentru modificarea și completarea Legii nr. 367/2022 privind dialogul social și a Legii nr. 53/2003 - Codul muncii.....	300

^[1] H.G. nr. 171/2023 **se abrogă la data de 24 noiembrie 2023**, conform art. VI din O.U.G. nr. 42/2023.

CODUL MUNCII

	Art.
TITLUL I. DISPOZIȚII GENERALE.....	1-9
Capitolul I. Domeniul de aplicare	1-2
Capitolul II. Principii fundamentale.....	3-9
TITLUL II. CONTRACTUL INDIVIDUAL DE MUNCĂ	10-110
Capitolul I. Încheierea contractului individual de muncă	10-36
Capitolul II. Executarea contractului individual de muncă	37-40
Capitolul III. Modificarea contractului individual de muncă	41-48
Capitolul IV. Suspendarea contractului individual de muncă.....	49-54
Capitolul V. Încetarea contractului individual de muncă.....	55-81
<i>Secțiunea 1. Încetarea de drept a contractului individual de muncă</i>	<i>56-57</i>
<i>Secțiunea a 2-a. Concedierea</i>	<i>58-60</i>
<i>Secțiunea a 3-a. Concedierea pentru motive care țin de persoana salariatului</i>	<i>61-64</i>
<i>Secțiunea a 4-a. Concedierea pentru motive care nu țin de persoana salariatului</i>	<i>65-67</i>
<i>Secțiunea a 5-a. Concedierea colectivă. Informarea, consultarea salariaților și procedura concedierilor colective</i>	<i>68-74</i>
<i>Secțiunea a 6-a. Dreptul la preaviz.....</i>	<i>75-77</i>
<i>Secțiunea a 7-a. Controlul și sancționarea concedierilor nelegale.....</i>	<i>78-80</i>
<i>Secțiunea a 8-a. Demisia.....</i>	<i>81</i>
Capitolul VI. Contractul individual de muncă pe durată determinată ..	82-87
Capitolul VII. Munca prin agent de muncă temporară.....	88-102
Capitolul VIII. Contractul individual de muncă cu timp parțial	103-107
Capitolul IX. Munca la domiciliu	108-110
TITLUL III. TIMPUL DE MUNCĂ ȘI TIMPUL DE ODIHNĂ.....	111-158
Capitolul I. Timpul de muncă.....	111-132
<i>Secțiunea 1. Durata timpului de muncă.....</i>	<i>111-119</i>
<i>Secțiunea a 2-a. Munca suplimentară</i>	<i>120-124</i>
<i>Secțiunea a 3-a. Munca de noapte.....</i>	<i>125-128</i>
<i>Secțiunea a 4-a. Norma de muncă</i>	<i>129-132</i>
Capitolul II. Repausuri periodice	133-143
<i>Secțiunea 1. Pauza de masă și repausul zilnic</i>	<i>134-136</i>
<i>Secțiunea a 2-a. Repausul săptămânal.....</i>	<i>137-138</i>
<i>Secțiunea a 3-a. Sărbătorile legale.....</i>	<i>139-143</i>
Capitolul III. Concediile	144-158

<i>Secțiunea 1. Concediul de odihnă anual și alte concedii ale salariaților</i>	144-153 ²
<i>Secțiunea a 2-a. Concediile pentru formare profesională</i>	154-158
TITLUL IV. SALARIZAREA	159-174
Capitolul I. Dispoziții generale.....	159-163
Capitolul II. Salariul de bază minim brut pe țară garantat în plată ..	164-165
Capitolul III. Plata salariului.....	166-171
Capitolul IV. Fondul de garantare pentru plata creanțelor salariale	172
Capitolul V. Protecția drepturilor salariaților în cazul transferului întreprinderii, al unității sau al unor părți ale acesteia	173-174
TITLUL V. SĂNĂTATEA ȘI SECURITATEA ÎN MUNCĂ	175-191
Capitolul I. Reguli generale	175-182
Capitolul II. Comitetul de securitate și sănătate în muncă	183-185
Capitolul III. Protecția salariaților prin servicii medicale	186-191
TITLUL VI. FORMAREA PROFESIONALĂ	192-210
Capitolul I. Dispoziții generale.....	192-200
Capitolul II. Contracte speciale de formare profesională organizată de angajator.....	201-207
Capitolul III. Contractul de ucenicie la locul de muncă.....	208-210
TITLUL VII. DIALOGUL SOCIAL	211-228
Capitolul I. Dispoziții generale	211-213
Capitolul II. Sindicatele.....	214-220
Capitolul III. Reprezentanții salariaților.....	221-226
Capitolul IV. Patronatul.....	227-228
TITLUL VIII. CONTRACTELE COLECTIVE DE MUNCĂ	229-230
TITLUL IX. CONFLICTELE DE MUNCĂ	231-236
Capitolul I. Dispoziții generale	231-232
Capitolul II. Greva	233-236
TITLUL X. INSPECȚIA MUNCII	237-240
TITLUL XI. RĂSPUNDEREA JURIDICĂ	241-265
Capitolul I. Regulamentul intern	241-246
Capitolul II. Răspunderea disciplinară.....	247-252
Capitolul III. Răspunderea patrimonială	253-259
Capitolul IV. Răspunderea contravențională	260
Capitolul V. Răspunderea penală.....	261-265
TITLUL XII. JURISDICȚIA MUNCII	266-275
Capitolul I. Dispoziții generale	266-268
Capitolul II. Competența materială și teritorială	269
Capitolul III. Reguli speciale de procedură.....	270-275
TITLUL XIII. DISPOZIȚII TRANZITORII ȘI FINALE	276-281

Legea nr. 53/2003, republicată^[1]

Codul muncii

^[1] **Legea nr. 53/2003 – Codul muncii** a fost publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 72 din 5 februarie 2003 și **republicată**, în M. Of. nr. 345 din 18 mai 2011, în temeiul art. V din Legea nr. 40/2011 pentru modificarea și completarea Legii nr. 53/2003 – Codul muncii, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 225 din 31 martie 2011, dându-se textelor o nouă numerotare.

După republicare, Legea nr. 53/2003 – Codul muncii a fost modificată prin:

– **Legea nr. 147/2012** pentru modificarea art. 139 alin. (1) din Legea nr. 53/2003 - Codul muncii (M. Of. nr. 509 din 24 iulie 2012);

– **Legea nr. 76/2012** pentru punerea în aplicare a Legii nr. 134/2010 privind Codul de procedură civilă (M. Of. nr. 365 din 30 mai 2012), prin care a fost introdus la art. 269 un nou alineat (3);

– **Legea nr. 187/2012** pentru punerea în aplicare a Legii nr. 286/2009 privind Codul penal (M. Of. nr. 757 din 12 noiembrie 2012), cu aplicare de la 1 februarie 2014, fiind abrogate art. 261-263 și modificate art. 264 și 265;

– **Legea nr. 2/2013** privind unele măsuri pentru degrevarea instanțelor judecătorești, precum și pentru pregătirea punerii în aplicare a Legii nr. 134/2010 privind Codul de procedură civilă (M. Of. nr. 89 din 12 februarie 2013), prin care a fost modificat art. 269 alin. (1);

– **Legea nr. 255/2013** pentru punerea în aplicare a Legii nr. 135/2010 privind Codul de procedură penală și pentru modificarea și completarea unor acte normative care cuprind dispoziții procesual penale (M. Of. nr. 515 din 14 august 2013), cu aplicare de la 1 februarie 2014, prin care au fost modificate și completate art. 52 și art. 61;

- **Legea nr. 77/2014** pentru modificarea alin. (4) al art. 251 din Legea nr. 53/2003 - Codul muncii (M. Of. nr. 470 din 26 iunie 2014);
 - **Legea nr. 12/2015** pentru modificarea și completarea Legii nr. 53/2003 - Codul muncii (M. Of. nr. 52 din 22 ianuarie 2015). A se vedea modificările/completările la art. 16, 56, 92, 145 și art. 146;
 - **Legea nr. 97/2015** pentru modificarea art. 137 alin. (1) din Legea nr. 53/2003 - Codul muncii (M. Of. nr. 316 din 8 mai 2015);
 - **Decizia Curții Constituționale nr. 279/2015** de admitere a excepției de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 52 alin. (1) lit. b) teza întâi (M. Of. nr. 431 din 17 iunie 2015);
 - **Decizia Curții Constituționale nr. 814/2015** de admitere a excepției de neconstituționalitate a art. 60 alin. (1) lit. g) (M. Of. nr. 950 din 22 decembrie 2015);
 - **Decizia Curții Constituționale nr. 261/2016** de admitere a excepției de neconstituționalitate a art. 52 alin. (1) lit. a) (M. Of. nr. 511 din 7 iulie 2016);
 - **Legea nr. 57/2016** pentru modificarea și completarea Legii nr. 273/2004 privind procedura adopției, precum și a altor acte normative (M. Of. nr. 283 din 14 aprilie 2016);
 - **Legea nr. 176/2016** pentru modificarea alin. (1) al art. 139 din Legea nr. 53/2003 - Codul muncii (M. Of. nr. 808 din 13 octombrie 2016);
 - **Legea nr. 220/2016** pentru completarea alin. (1) al art. 139 din Legea nr. 53/2003 - Codul muncii (M. Of. nr. 931 din 18 noiembrie 2016);
 - **O.U.G. nr. 1/2017** pentru stabilirea unor măsuri în domeniul administrației publice centrale și pentru modificarea și completarea unor acte normative (M. Of. nr. 12 din 5 ianuarie 2017).
- Notă:** Prin art. 2 din O.U.G. nr. 1/2017 denumirea Ministerului Muncii, Familiei, Protecției Sociale și Persoanelor Vârstnice a fost schimbată cu Ministerul Muncii și Justiției Sociale.
- **O.U.G. nr. 53/2017** pentru modificarea și completarea Legii nr. 53/2003 - Codul muncii (M. Of. nr. 644 din 7 august 2017);
 - **Legea nr. 64/2018** pentru completarea alin. (1) al art. 139 din Legea nr. 53/2003 - Codul muncii (M. Of. nr. 226 din 13 martie 2018);
 - **Legea nr. 88/2018** privind aprobarea Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 53/2017 pentru modificarea și completarea Legii nr. 53/2003 - Codul muncii (M. Of. nr. 315 din 10 aprilie 2018);
 - **Legea nr. 127/2018** pentru modificarea și completarea unor acte normative privind personalul navigant (M. Of. nr. 491 din 14 iunie 2018);
 - **O.U.G. nr. 96/2018** privind prorogarea unor termene, precum și pentru modificarea și completarea unor acte normative (M. Of. nr. 963 din 14 noiembrie 2018);
 - **O.U.G. nr. 26/2019** pentru modificarea și completarea unor acte normative (M. Of. nr. 309 din 19 aprilie 2019);
 - **Legea nr. 93/2019** pentru aprobarea Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 96/2018 privind prorogarea unor termene, precum și pentru modificarea și completarea unor acte normative (M. Of. nr. 354 din 8 mai 2019);

- **Legea nr. 153/2019** pentru completarea art. 139 din Legea nr. 53/2003 - Codul muncii (M. Of. nr. 623 din 26 iulie 2019);
- **O.U.G. nr. 68/2019** privind stabilirea unor măsuri la nivelul administrației publice centrale și pentru modificarea și completarea unor acte normative (M. Of. nr. 898 din 6 noiembrie 2019).

Notă: Prin art. 16 alin. (1) lit. g) din O.U.G. nr. 68/2019 (publicată în M. Of. nr. 898 din 6 noiembrie 2019) în cuprinsul actelor normative în vigoare denumirea „Ministerul Muncii și Justiției Sociale” a fost înlocuită cu „Ministerul Muncii și Protecției Sociale”.

- **Legea nr. 37/2020** pentru completarea art. 139 din Legea nr. 53/2003 - Codul muncii și a art. 94 din Legea educației naționale nr. 1/2011 (M. Of. nr. 280 din 3 aprilie 2020);
- **Legea nr. 85/2020** pentru modificarea art. 260 alin. (1) lit. i) din Legea nr. 53/2003 - Codul muncii (M. Of. nr. 525 din 18 iunie 2020);
- **Legea nr. 151/2020** pentru modificarea și completarea Legii nr. 53/2003 - Codul muncii (M. Of. nr. 658 din 24 iulie 2020);
- **Legea nr. 213/2020** pentru modificarea și completarea Legii nr. 53/2003 - Codul muncii (M. Of. nr. 893 din 30 septembrie 2020);
- **Legea nr. 298/2020** pentru completarea Legii nr. 53/2003 - Codul muncii (M. Of. nr. 1.293 din 24 decembrie 2020);
- **O.U.G. nr. 36/2021** privind utilizarea semnăturii electronice avansate sau semnăturii electronice calificate, însoțite de marca temporală electronică sau marca temporală electronică calificată și sigiliul electronic calificat al angajatorului în domeniul relațiilor de muncă, și pentru modificarea și completarea unor acte normative (M. Of. nr. 474 din 6 mai 2021);
- **O.U.G. nr. 37/2021** pentru modificarea și completarea Legii nr. 53/2003 - Codul muncii (M. Of. nr. 474 din 6 mai 2021);
- **Legea nr. 138/2021** pentru completarea art. 34 din Legea nr. 53/2003 - Codul muncii (M. Of. nr. 501 din 13 mai 2021);
- **Legea nr. 208/2021** pentru aprobarea Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 36/2021 privind utilizarea semnăturii electronice avansate sau semnăturii electronice calificate, însoțite de marca temporală electronică sau marca temporală electronică calificată și sigiliul electronic calificat al angajatorului în domeniul relațiilor de muncă, și pentru modificarea și completarea unor acte normative (M. Of. nr. 720 din 22 iulie 2021);
- **O.U.G. nr. 117/2021** pentru modificarea și completarea Legii nr. 53/2003 - Codul muncii (M. Of. nr. 951 din 5 octombrie 2021);
- **Legea nr. 269/2021** pentru modificarea Legii dialogului social nr. 62/2011 și a Legii nr. 53/2003 - Codul muncii (M. Of. nr. 1.076 din 10 noiembrie 2021);
- **Notă:** Conform art. 14 lit. b) din O.U.G. nr. 121/2021 (publicată în M. Of. nr. 1127 din 25 noiembrie 2021) în cuprinsul actelor normative în vigoare, următoarele denumiri și sintagme se înlocuiesc după cum urmează:
„Ministerul Muncii și Protecției Sociale” se înlocuiește cu denumirea „Ministerul Muncii și Solidarității Sociale” în cazul prevederilor care reglementează activitatea legată de domeniul muncii și protecției sociale și „Ministerul

Familiei, Tineretului și Egalității de Șanse” în cazul prevederilor care reglementează activitatea legată de domeniul familiei și egalității de șanse;

– **O.U.G. nr. 130/2021** privind unele măsuri fiscal-bugetare, prorogarea unor termene, precum și pentru modificarea și completarea unor acte normative (M. Of. nr. 1.202 din 18 decembrie 2021);

– **O.U.G. nr. 142/2021** pentru modificarea și completarea Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 110/2017 privind Programul de susținere a întreprinderilor mici și mijlocii și a întreprinderilor mici cu capitalizare de piață medie - IMM INVEST ROMÂNIA, [...] precum și pentru modificarea art. 164 alin. (2¹) și (2²) din Legea nr. 53/2003 - Codul muncii (M. Of. nr. 1.249 din 30 decembrie 2021);

– **Legea nr. 144/2022** pentru modificarea și completarea art. 34 din Legea nr. 53/2003 - Codul muncii (M. Of. nr. 502 din 23 mai 2022);

– **Legea nr. 140/2022** privind unele măsuri de ocrotire pentru persoanele cu dizabilități intelectuale și psihosociale și modificarea și completarea unor acte normative (M. Of. nr. 500 din 20 mai 2022) cu aplicare din 18 august 2022;

– **Legea nr. 275/2022** privind respingerea Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 37/2021 pentru modificarea și completarea Legii nr. 53/2003 - Codul muncii (M. Of. nr. 961 din 3 octombrie 2022);

– **Legea nr. 283/2022** pentru modificarea și completarea Legii nr. 53/2003 - Codul muncii, precum și a Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 57/2019 privind Codul administrativ (M. Of. nr. 1013 din 19 octombrie 2022);

– **Legea nr. 26/2023** pentru modificarea și completarea Legii Arhivelor Naționale nr. 16/1996 și a Legii nr. 53/2003 - Codul muncii (M. Of. nr. 30 din 11 ianuarie 2023);

– **Legea nr. 52/2023** pentru completarea alin. (1) al art. 139 din Legea nr. 53/2003 - Codul muncii (M. Of. nr. 186 din 6 martie 2023);

– **O.U.G. nr. 42/2023** pentru modificarea și completarea Legii nr. 367/2022 privind dialogul social și a Legii nr. 53/2003 - Codul muncii (M. Of. nr. 459 din 25 mai 2023)

– **Legea nr. 140/2023** pentru completarea art. 51 alin. (1) din Legea nr. 53/2003 - Codul muncii, pentru modificarea și completarea art. 514 din O.U.G. nr. 57/2019 privind Codul administrativ, precum și pentru completarea art. 94 din Legea nr. 161/2003 privind unele măsuri pentru asigurarea transparenței în exercitarea demnităților publice, a funcțiilor publice și în mediul de afaceri, prevenirea și sancționarea corupției (M. Of. nr. 461 din 26 mai 2023).

TITLUL I

Dispoziții generale

CAPITOLUL I

Domeniul de aplicare

Art. 1. (1) Prezentul cod reglementează domeniul raporturilor de muncă, modul în care se efectuează controlul aplicării reglementărilor din domeniul raporturilor de muncă, precum și jurisdicția muncii.

(2) Prezentul cod se aplică și raporturilor de muncă reglementate prin legi speciale, numai în măsura în care acestea nu conțin dispoziții specifice derogatorii.

(3) De la prevederile art. 39 alin. (1) lit. m¹), art. 40 alin. (2) lit. j), art. 194 alin. (2) pot fi prevăzute prin legi speciale dispoziții specifice derogatorii numai pentru raporturile de muncă sau de serviciu desfășurate de personalul din cadrul serviciilor publice de urgență, personalul din cadrul sistemului de apărare, ordine publică și securitate națională, personalul diplomatic și consular, magistrați, personalul auxiliar de specialitate al instanțelor judecătorești și al parchetelor de pe lângă acestea, respectiv pentru raporturile de serviciu ale funcționarilor publici.^[1]

◆ **Recurs în interesul legii. 1.** Prin decizia nr. 16/2016, M. Of. nr. 110 din 9 februarie 2017, ÎCCJ – Completul competent să judece recursul în interesul legii **a admis recursul** în interesul legii formulat de Colegiul de conducere al Curții de Apel Constanța și, în consecință, **stabilește că:**

În interpretarea și aplicarea unitară a dispozițiilor art. 1, art. 231 și art. 278 alin. (2) din Legea nr. 53/2003 – Codul muncii, republicată, cu modificările și completările ulterioare, art. 55 din Legea nr. 393/2004 privind Statutul aleșilor locali, cu modificările și completările ulterioare, [preluat în art. 231 din O.U.G. nr. 57/2019 privind Codul administrativ, n. red.] art. 2 alin. (1) lit. f) din Legea contenciosului administrativ nr. 554/2004, cu modificările și completările ulterioare, și art. 109 din Legea nr. 188/1999 privind Statutul funcționarilor publici, republicată, cu modificările și completările ulterioare [preluat în art. 536 din O.U.G. nr. 57/2019 privind Codul administrativ, n. red.):

Prevederile Codului muncii se aplică raporturilor juridice dintre primar/viceprimar și unitatea administrativ-teritorială, dacă legi speciale nu conțin dispoziții specifice, inclusiv după încetarea mandatelor.

^[1] Alin. (3) al art. 1 a fost introdus prin art. I pct. 1 din Legea nr. 283/2022 de la data de 22 octombrie 2022.

2. A se vedea decizia nr. 25/2018 redată la art. 149.

3. A se vedea decizia nr. 22/2020 redată la art. 278.

Art. 2. Dispozițiile cuprinse în prezentul cod se aplică:

a) cetățenilor români încadrați cu contract individual de muncă, care prestează muncă în România;

b) cetățenilor români încadrați cu contract individual de muncă și care prestează activitatea în străinătate, în baza unor contracte încheiate cu un angajator român, cu excepția cazului în care legislația statului pe al cărui teritoriu se execută contractul individual de muncă este mai favorabilă;

c) cetățenilor străini sau apatrizi încadrați cu contract individual de muncă, care prestează muncă pentru un angajator român pe teritoriul României;

d) persoanelor care au dobândit statutul de refugiat și se încadrează cu contract individual de muncă pe teritoriul României, în condițiile legii;

e) ucenicilor care prestează muncă în baza unui contract de ucenicie la locul de muncă;

f) angajatorilor, persoane fizice și juridice;

g) organizațiilor sindicale și patronale;

h) persoanelor angajate, care prestează muncă legal pentru un angajator cu sediul în România.^[1]

◆ **Legislație conexă:** Legea nr. 16/2017 privind detașarea salariaților în cadrul prestării de servicii transnaționale; H.G. nr. 337/2017 pentru aprobarea Normelor metodologice privind detașarea salariaților în cadrul prestării de servicii transnaționale pe teritoriul României; ◆ Directiva Parlamentului European și a Consiliului nr. 96/71/CE din 16 decembrie 1996 privind detașarea lucrătorilor în cadrul prestării de servicii; ◆ Ordinul nr. 3.706/2016 pentru aprobarea Procedurii de înregistrare a acordurilor încheiate de angajatori nerezidenți care nu au sediu social, sediu permanent sau reprezentanță în România și care datorează contribuțiile sociale obligatorii pentru salariații lor, potrivit prevederilor legislației europene aplicabile în domeniul securității sociale, precum și ale acordurilor privind sistemele de securitate socială la care România este parte, precum și a altor aspecte procedurale; ◆ O.U.G. nr. 194/2002 privind regimul străinilor în România, art. 44 – Viza de lungă ședere pentru angajare în muncă, art. 44¹ – Viza de lungă ședere pentru detașare, art. 56 – Prolungirea dreptului de ședere temporară în scop de muncă, art. 56¹ – Prolungirea dreptului de ședere temporară în scop de detașare, art. 56² – Prolungirea dreptului de ședere temporară în scop de detașare în calitate de lucrător ICT, art. 56³ – Dreptul de ședere temporară în scop de detașare în calitate de

[1] Lit. h) a art. 2 a fost introdusă prin art. 1 pct. 2 din Legea nr. 283/2022 de la data de 22 octombrie 2022.

lucrător ICT în cadrul unei mobilități, art. 57 – Prolungirea dreptului de ședere pentru străinii al căror acces pe piața muncii din România este reglementat prin acorduri bilaterale încheiate de România cu alte state; ♦ O.G. nr. 25/2014 privind încadrarea în muncă și detașarea străinilor pe teritoriul României și pentru modificarea și completarea unor acte normative privind regimul străinilor în România; ♦ O.U.G. nr. 57/2019 privind Codul administrativ - art. 538 și urm.

CAPITOLUL II

Principii fundamentale

Art. 3. (1) Libertatea muncii este garantată prin Constituție. Dreptul la muncă nu poate fi îngrădit.

(2) Orice persoană este liberă în alegerea locului de muncă și a profesiei, meseriei sau activității pe care urmează să o presteze.

(3) Nimeni nu poate fi obligat să muncească sau să nu muncească într-un anumit loc de muncă ori într-o anumită profesie, oricare ar fi acestea.

(4) Orice contract de muncă încheiat cu nerespectarea dispozițiilor alin. (1) – (3) este nul de drept.

♦ **Legislație conexă:** Constituția României – art. 41 alin. (1); CDFUE – art. 15.

Art. 4. (1) Munca forțată este interzisă.

(2) Termenul *muncă forțată* desemnează orice muncă sau serviciu impus unei persoane sub amenințare ori pentru care persoana nu și-a exprimat consimțământul în mod liber.

(3) Nu constituie muncă forțată munca sau activitatea impusă de autoritățile publice:

- a) în temeiul legii privind serviciul militar obligatoriu;
- b) pentru îndeplinirea obligațiilor civice stabilite prin lege;
- c) în baza unei hotărâri judecătorești de condamnare, rămasă definitivă, în condițiile legii;

d) în caz de forță majoră, respectiv în caz de război, catastrofe sau pericol de catastrofe precum: incendii, inundații, cutremure, epidemii sau epizootii violente, invazii de animale sau insecte și, în general, în toate circumstanțele care pun în pericol viața sau condițiile normale de existență ale ansamblului populației ori ale unei părți a acesteia.

♦ **Legislație conexă:** Constituția României – art. 42; ♦ CDFUE – art. 5 alin. (2);

♦ CEDO – art. 4; ♦ Legea nr. 395/2005 privind suspendarea pe timp de pace a serviciului militar obligatoriu și trecerea la serviciul militar pe bază de voluntariat; ♦ Convenția O.I.M. nr.105/1957 privind abolirea muncii forțate, ratificată de România prin Legea nr. 140/1998.